

BIURO HYDROGRAFICZNE
MARYNARKI WOJENNEJ

Nr. 994/BHMW/23

22. GRU. 2023

81-301 Gdynia

Gdynia, dnia 22 grudnia 2023 r.

Pan
Wojciech BARTOSZYŃSKI

BHMW-KIER.054.3.2023

Dotyczy: odpowiedzi na wniosek z art. 221 w zw. z art. 241 Kodeksu postępowania administracyjnego w sprawie usunięcia z publikacji nautycznej „Locja Bałtyku. Wybrzeże polskie” Nr katalogowy 502, wydanie 11 z 2022 r. noty o brzmieniu: „Copyright” „Biuro Hydrograficzne Marynarki Wojennej”.

W odpowiedzi na wniosek z dnia 27.11.2023 r. informuję, co następuje:

1. Z treści złożonego przez Pana pisma wynika, że zostało ono oparte na konkluzji zamieszczonej w opinii prawnej sporządzonej na potrzeby dochodzenia prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w Gdyni, którego przedmiotem było podejrzenie nieuprawnionego rozpowszechnienia wyżej wskazanej publikacji nautycznej w Internecie, tj. o czyn z art. 116 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (dalej: PrAut).

Autor „opinii prawnej” z dnia 25.08.2023 r., w podsumowaniu obszernych rozważań, których głównym celem było udzielenie odpowiedzi na zasadnicze, z punktu widzenia potrzeb prowadzonego dochodzenia, pytanie, czy publikacja nautyczna „Locja Bałtyku. Wybrzeże polskie” stanowi wytwór wyłączony spod ochrony prawnoautorskiej w rozumieniu art. 4 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, zajął następujące stanowisko:

- „Locja Bałtyku - Wybrzeże polskie” wydanie 11 nr katalogowy 502 (...) spełnia wszystkie przesłanki **utworu** w rozumieniu art. 1 ust. 1 PrAut.
- „Locja Bałtyku - Wybrzeże polskie” wydanie 11 nr katalogowy 502 (...) stanowi **utwór** wyłączony spod ochrony prawnoautorskiej w rozumieniu art. 4 PrAut. (gdyż) powyższy dokument zgodnie z doktryną należy uznać za **materiał urzędowy. W związku z tym autorom nie przysługują (...) autorskie prawa osobiste ani majątkowe. (...).**

W tym stanie rzeczy bezpośrednią odpowiedź na złożony przez Pana wniosek należy wstępnie poprzedzić – w mojej ocenie – uwagą o charakterze generalnym, i tak przede wszystkim należy podkreślić, że regulacja zawarta w art. 4 pkt 2 PrAut wywołuje wiele nierozstrzygniętych dotychczas kontrowersji i jest podstawą do formułowania wątpliwości o niejednokrotnie dużym znaczeniu praktycznym. Źródłem takiej sytuacji jest przede wszystkim nieprecyzyjność analizowanego przepisu, w którym ustawodawca posłużył się ogólnymi terminami, nie przedstawiając przy tym praktycznie żadnych wskazówek interpretacyjnych. Ponadto, stan ten potęguje niewielka liczba wypowiedzi doktryny prawniczej, dotyczących tej problematyki, a także wynika to – *ze zbyt chyba swobodnej – aktywności judykatury* (ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz. Red. dr Arkadiusz Michalak, Warszawa 2019).

„Materiały urzędowe” są więc taką kategorią wyłączeń, dla której zakreślenie granic rodzi najpoważniejsze wątpliwości. Powodem tego jest zarówno wspomniany brak funkcjonowania takiego terminu w polskim ustawodawstwie, jak i różnorodność przedmiotów, które mogą być zaliczone do tej kategorii. Zważywszy na to niezbędnym jest rozpatrywanie każdego przypadku **indywidualnie**, przez co możliwość wypracowania w tym względzie generalnych reguł kwalifikacji jest ograniczona.

Nie budzi wątpliwości, że „wyłączenia” wskazane w art. 4 PrAut (w tym, oczywiście, kategoria „materiały urzędowe”) stanowią swego rodzaju wyjątki od zasady udzielania ochrony prawnokarnej utworom w rozumieniu tej ustawy.

W takim razie w kategorii wyjątków określonych w art. 4 pkt 2 PrAut mieścić się mogą jedynie takie utwory, które stanowią element określonej przepisami prawa **procedury urzędowej**. Za takim stanowiskiem przemawiają bowiem zasady wykładni prawa nakazujące wąską interpretację wyjątków od ogólnie obowiązujących zasad.

Tak więc poprawne rozumienie pojęcia „materiał urzędowy” powinno prowadzić do jego zawężenia do materiałów ściśle powiązanych z ustawowo określonymi procedurami – administracyjną (tak jak w sprawie niniejszej), bądź procedurą przed organami wymiaru sprawiedliwości. Jest to o tyle niezbędne, że bezkrytyczne przyjęcie tezy że „materiałem urzędowym” jest to, co pochodzi od urzędu lub innej instytucji państwowej, bądź dotyczy sprawy urzędowej, bądź powstało w rezultacie zastosowania procedury urzędowej prowadziłoby natomiast do wyłączenia z zakresu ochrony prawnoautorskiej praktycznie wszystkich utworów w rozumieniu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, które są w posiadaniu podmiotów publicznych. Każdy z nich bowiem można by uznać za „pochodzący” od urzędu bądź dotyczący „sprawy urzędowej”, jako że każdy taki materiał jest związany z wykonywaniem ustawowych zadań tego sektora. Dlatego konieczne wydaje się przyjęcie rozwiązania polegającego na takim zawężeniu tego pojęcia, by za „materiał urzędowy” mógł być uznany tylko taki materiał, którego konieczność powstania **łączyła się ściśle z konkretnym, ustawowo określonym postępowaniem**.

Powyższe stanowisko znajduje potwierdzenie wprost w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27.02.2009 r., sygn. akt V CSK 337/08, w którym Sąd uznał, że aby dany utwór mógł zostać uznany za materiał urzędowy, musi on pochodzić od urzędu lub innej instytucji wykonującej zadania publiczne, przez co należy rozumieć, iż musi zostać wytworzony w ramach **procedury urzędowej**. **Przez procedurę urzędową zaś należy, zdaniem Sądu, uważać tylko postępowania, które toczą się przed organami wymiaru sprawiedliwości, organami administracji publicznej (rządowej, samorządowej) lub innymi organami powołanymi do podejmowania decyzji władczych, mające wpływ na sytuację prawną jednostki.**

W kontekście przytoczonego wyżej stanowiska nie można dostrzec argumentów, które niepodważalnie przemawiałyby za tym, że **utwór (tak również definiuje „Locję Bałtyku. Wybrzeże polskie” autor opinii z dnia 25.08.2023 r.)** powstał w toku „procedury urzędowej” rozumianej w sposób wyartykułowany przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27.02.2009 r.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt odpowiedzi na Pana wniosek w pełni uzasadnionym jest więc stanowisko, które ująć można następująco:

- pogląd autora „opinii prawnej” z dnia 25.08.2023 r. jest stanowiskiem tegoż biegłego wyrażonym **w konkretnej, jednostkowej sprawie** na potrzeby **określonego postępowania**, dla której została sporządzona. Nie będąc – co oczywiste – poglądem o charakterze definicji legalnej, może być także kwestionowany;
- przeciwny tej opinii pogląd można wywieść w oparciu o wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.02.2009 r., sygn. akt V CSK 337/08.

Jeśli więc publikacja nautyczna jaką jest „Locja Bałtyku. Wybrzeże polskie” Nr katalogowy 502, wydanie 11 z 2022 r. nie stanowi ustawowo określonego elementu żadnego postępowania mającego za cel **podjęcie konkretnych rozstrzygnięć władczych mających wpływ na sytuację prawną jednostki**, to – nie mieszcząc się w zakresie wyjątku określonego w art. 4 pkt 2 PrAut – **winna podlegać ochronie wynikającej z przepisów tej ustawy**, co oznacza – w ocenie tutejszego organu – **że nie ma formalnych ani merytorycznych podstaw do zaakceptowania wniosku o dokonanie korekty (...) w wydawnictwie „Locja Bałtyku. Wybrzeże polskie” (...) polegającej na wykreśleniu z niej oznaczeń „Copyright” „Biuro Hydrograficzne Marynarki Wojennej”**.

2. Wniosek z dnia 27.11.2023 r., poza zasadniczym, wyżej opisanym żądaniem, zawiera także zarzut, że umieszczenie w utworze noty „copyright” (...) wprowadza w błąd czytelnika (konsumenta) owego wydawnictwa, co do możliwości swobodnego z niego korzystania (...) czym BHMW jako „przedsiębiorca”(zgodnie z art. 4 u.o.k.k.) nie udzielając konsumentowi rzetelnej i pełnej informacji stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (art. 24 ust. 1 u.o.k.k.).

Ustosunkowując się do zacytowanego wyżej zarzutu zauważyć trzeba, że Autor wniosku przypisując Biuro Hydrograficznemu Marynarki Wojennej przymiot „przedsiębiorcy” w rozumieniu ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1689 - t.j. ze zm. dalej: u.o.k.k.) nie pokusił się na uzasadnienie, do której to kategorii i dlaczego, spośród podmiotów wymienionych w art. 4 u.o.k.k., należy – według niego – przyporządkować BHMW.

Zakładając jednak, że Wnioskodawca terminem „przedsiębiorca” chciałby objąć możliwie szeroki krąg podmiotów, który ustawowo mieściłby się w tym pojęciu (a do którego można by przypisać także BHMW), to założeniu temu może sprostać, jak się wydaje, „przedsiębiorca”, o którym mowa w art. 4 pkt 1 u.o.k.k.

Przepis ten definiuje „przedsiębiorcę” poprzez odwołanie się do wskazania jego cech określonych w przepisie innej ustawy. I tak: za „przedsiębiorcę”, o którym mowa w art. 4 pkt 1 u.o.k.k. uważa się *przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2023 r. poz. 221, 641 i 803).*

Wskazana ustawa (w art. 4 ust. 1) zawiera następującą definicję: *przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą*

prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą.

Biuro Hydrograficzne Marynarki Wojennej, jako organ władzy publicznej, jest – w myśl art. 41a ust. 1 ustawy dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz.U. z 2023 r. poz. 960 – t.j. ze zm.)– podmiotem wykonującym zadania Państwa jako Państwowa Morska Służba Hydrograficzna - z jednej strony, z drugiej zaś – jednostką wojskową, o której mowa w art. 2 pkt 12 ustawy z dnia 11.03.2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2023 r. poz. 2305 – t.j.), to jest: *jednostkę organizacyjną Sił Zbrojnych (...) funkcjonującą na podstawie nadanego przez Ministra Obrony Narodowej etatu, posługującą się pieczęcią urzędową z godłem Rzeczypospolitej Polskiej i nazwą (numerem) jednostki wojskowej.*

Żadna z tych dwóch form, w których BHMW realizuje zadania nie zawiera znamion, które są charakterystyczne dla „przedsiębiorcy” w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców.

W tym stanie rzeczy Pana wniosek, także w tym zakresie, nie znajduje uzasadnienia prawnego.

SZEF BIURA

kmdr Dariusz KOLATOR

Pouczenie

Zgodnie z art. 246 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego wnioskodawcy niezadowolonemu ze sposobu załatwienia wniosku służy prawo wniesienia skargi w trybie określonym w Rozdziale VII Kodeksu postępowania administracyjnego do Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych. Zgodnie z art. 227 wymienionego Kodeksu skarga na sposób załatwienia może zostać wniesiona w każdym czasie.